

4506000

4507000

4508000

7041000

7040000

7039000

7038000

7037000

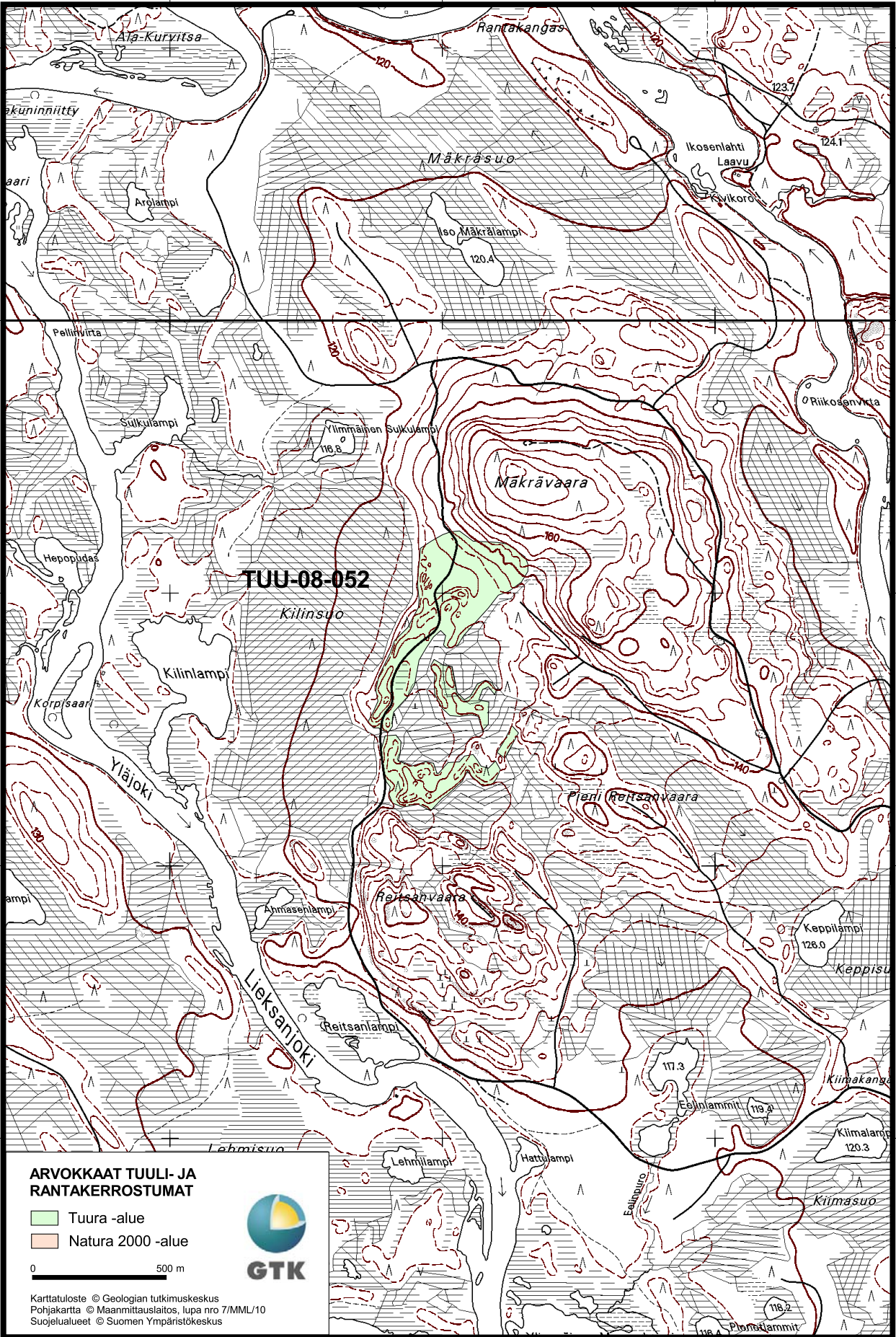
7041000

7040000

7039000

7038000

7037000

TUU-08-052

ARVOKKAAT TUULI- JA RANTAKERROSTUMAT

- Tuura -alue
- Natura 2000 -alue

0 500 m

Karttatuloste © Geologian tutkimuskeskus
 Pohjakartta © Maanmittauslaitos, tupa nro 7/MML/10
 Suojelualueet © Suomen Ympäristökeskus

4506000

4507000

4508000

MÄKRÄVAARAN DYYNIT

Lieksa

Tietokantatunnus: TUU-08-052

Arvoluokka: 4

Muodostuma: Tuulikerrostuma

Pinta-ala: 23,7 ha

Korkeus: 145 m mpy.

Karttalehti: 4332 03

Alueen suhteellinen korkeus: 20 m

Muodon suhteellinen korkeus: 8 m

Sijainti: Lieksanjoen Pankasaaren pohjoisosassa Mäkrävaaran lounaispuolella, 16 km Lieksasta koilliseen.

Geologia

Mäkrävaaran dyynialueella on hyvin kehittyneitä paraabelidyynejä sekä vaaran alarinteelle kerrostunutta peittohiekkaa. Dyynien pituus on 100-800 metriä ja korkeus 3-8 metriä. Dyynit ovat melko kumpuilevia ja mutkaisia, ja niiden rinteet ovat jokseenkin symmetriset. Mäkrävaaran juurella peittohiekkaa ja matalat kielimäiset dyyniselänteet nousevat kymmenisen metriä rinnettä ylöspäin. Alueen eteläosassa dyyniselänteet ovat kerrostuneet osittain kalliokumpujen päälle.

Ylin ranta (Yoldiamerivaihe) on seudulla noin 130-135 metrin tasolla ja Pielisen jääjärven ylin ranta noin 120 metrin tasolla. Dyynit ovat alkaneet ilmeisesti kerrostua vasta Pielisen kuroutumisvaiheessa, kun Sotkamons-Pielisen jääjärvi purkautui Kajaanin eteläpuolella, ja vedenpinta laski Pielisen altaassa noin 16 metriä (vrt. Miettinen 1996). Dyynien aines on peräisin alueen länsi- ja luoteispuolella olleeseen matalaan jääjärven lahteen kerrostuneista ja kuivilleen jääneistä laajoista hietikoista. Nykyisin nämä hietikot ovat pääosin soistuneet, ja Lieksanjoki on kuluttanut niihin mutkittelevan uoman. Tuulen suunta on ollut luoteinen ja läntinen. Kohdealue sijaitsee Lieksanjoen haarojen ja Pankajärven rajaamassa Pankasaassa, jonka pohjoisosassa on melko runsaasti erikokoisia dyyniparvia ja peittohiekkaluoteita.

Biologia

Eteläosan dyynit ovat laajalti siemenpuu- tai avohakattu. Dyynien liepeille ja väliin on paikoin jätetty pienialaisia kasvatismänniköitä. Maapohja on hakatuilla alueilla äestetty. Aukkojen aluskasvillisuus on aika lailla samankaltainen kuin ennen hakkuita. Maapohjaa laikuttavat poronjäkäli- ja puolukkakasvustot. Aukkolajeista vain maitohorsma ja kanerva ovat vähän runsastuneet. Myös kanervisara on hyötynyt jonkin verran hakkuista. Tien lähistöllä, kasvatismännikössä on etelään suuntautunut valoaukkoinen rinne, jonka poronjäkäliköstä tunkee paikoin lävitse sianpuolakasvustot, harvakseltaan puolukka ja kanerva. Pohjakerroksen aukko- ja kaneripaikoissa on myös suhteellisen runsaasti kanervisaraa, yksittäin ahusuolaheinää ja metsälauhaa. Pohjakerros koostuu poronjäkälistä, joita täplittävät hirvenjäkäli ja torvijäkäli. Seinäsammalta on niukasti ja kynsisammalta yksittäin. Kuluneilla paikoilla on enemmän tinajäkälää ja karhunsammalia.

Pohjoisosan dyynit ovat kauttaaltaan karukokanaan ja kuivan kanaan kasvatismännikön varjostamia. Aluskasvillisuus on etenkin dyynien laella hyvin puhdasta poronjäkälikköä ja vain laiteilla sekä matalimmilla paikoilla jäkälikköä laikuttavat sammat. Samoin varvikko puuttuu jäkäliävaltaisimmista kohdista tai on hyvin harvaa muodostuen puolukasta ja sianpuolukasta. Alavimmilla ja valoosimmilla paikoilla on enemmän kanervaa, ja pohjoiseen suuntautuvilla rinteillä puolukan sekaan tunkee variksenmarja. Jäkälikössä kasvaa harvakseltaan myös kanervisaraa, keltaliekoa ja liepeillä paikoin kieloa ja hietakastikkaa. Lähinnä etelärinteillä on valoaukkoja, joissa on paisteluja ja runsaammin kanervisaraa, keltaliekoa, paikoin myös lampaannataa ja ahusuolaheinää. Pohjakerros on hyvin samantapainen kuin eteläosan etelärinteellä ja niissä on metsäkoneiden tai eläinten avaamia aukkoja, joita sulkevat karhunsammat sekä tinajäkäli. Eräällä aukolla on yksinäinen 50 cm paksu kelo.

Maisema ja muut arvot

Alue hahmottuu ympäristöstä soiden rajaamana hyvin, ja suuri osa dyyneistä näkyy tieltä. Kaukonäkymiä ei ole, ympäröivät maisemat ovat rämeitä ja mäntykankaita. Näkyvyys on alueen sisällä melko hyvä. Sisäinen maisema on kohtalaisen vaihteleva. Alueella on useita tieleikkauksia, ja eteläosassa dyynien pintakerros on paikoin tuhoutunut auruksissa.

Kirjallisuus:

Miettinen, A. 1996. Pielisen jääjärven kehityshistoria. Abstract: The History of the Pielinen ice lake. Terra 108: 14-19.